

slovenskih roditeljev, in sicer takih, ki še zdaj ne znajo družega jezika, nego slovenskega.

Ali ni to dokaz, da je tukaj marsikaj gnjilega? Ni li to dokaz, da slovensko mladino tukajšnja sistema kar s silo goni v naročje „irredente“?

Omeniti nam je, da so ti pobalini tudi necega starega pijanega moža, rododom Slovenca, prav hudo nabili samo zato, ker je klical na ulici „Evviva Austria!“

V nedeljo popoldne so se zbrali „irredentarji“, kakih 150 mož, v gostilni blizu italijanske telovadnice, da se posvetujejo, kako planejo na „Austriacante“. Oboroženi so bili z revolverji, okovanimi palicami in ročniki „salva vita“. Policija je za to znala in je gostilno obkolila, nadinspektor Zempirek pa je šel notri in zapovedal, da se morajo raziti drug za drugim. Dva stražnika pa sta vsacega posebe preiskala in mu vzela orožje. Tako razoroženi so šli pobalini v kavarno „Chiozza“, tam so čakali noči. — Po 10. uri so nekateri veterani prišli iz bošketa prav dobre volje in so po poti kričali „Evviva“ in „živijo Avstrija“, tako so klicali tudi, ko so šli mimo kavarne „Chiozza“, nasproti naše tiskarne; a ko to „irredentarji“ slišijo, planejo iz kavarne na veterane, katerih je bilo le kakih 5 ali 6, in začnejo po njih neusmiljeno mlatiti s palicami in drugim orodjem, da so tri prav močno ranili. Na to je došla močna patrola stražnikov, njim na čelu nadinspektor Zempirek; a ko junaki vidijo stražo, urno odnesó peté. Pri vsem tem pa so prišli štirje policiji v mreže. Kavarno „Chiozza“ je moral potem gospodar précej, še pred polnočjo zapreti. — Ranjeni veterani so vsi Slovenci, saj je skoro $\frac{1}{10}$ veteranov tako in tako Slovencev; eden je godec Franc Zbevnik, rojen v Novem mestu, drugi obrtnik Jožef Kerkal iz postojnskega okraja in tretji Franc Krt iz Lukovice. Vsi trije so močno ranjeni. Ljudstvo je bilo tako razsrdeno, da se je bilo bati tudi v nedeljo naskoka „Gimnastike“, zaradi česar jo še vedno policija straži noč in dan.

Deželni zbor isterski.

Akoravno se je še pred 10 leti naštel v Istri $\frac{2}{3}$ Slovanov in le $\frac{1}{3}$ Lahov in je še tudi sedaj velika večina v Istri slovanska, izbrali so si vendar Slovani samo pet poslancev v novovoljen deželni zbor, in še tem so lahonski škandali nemogoče storili govoriti hrvaško v tamošnjem deželnem zboru.

Prav zanimive so bile dosedanje obravnave deželnega zbora v Poreču. — Pri prvi seji uže povdarjal je znani lahon dr. Vidulich, da se je od zunaj prenesel narodnostni prepir v Istro, da se pa Istra hoče držati tudi za naprej svoje zgodovinske kulture. Pri drugi seji tudi dne 16. avgusta popoldne oddali so volitve treh lahonskih in treh slovanskih poslancev odseku v pretres in poročanje.

Pri tretji seji dne 21. avgusta bilo je na vrsti tudi poročilo o volitvah z nasvetom, da naj se izvolitev lahonskih treh poslancev odobri, izvolitev treh slovanskih poslancev Spinčič, Križanec in Sterk pa naj se zavrže.

Zoper ta predlog oglašil se je slovanski poslanec Laginja, ter je počenši svoj govor laško izjavil, da bode govoril z ozirom na svojo narodnost in važnost predloga hrvaško, ne pa da bi s tem hotel gostoljubno mesto Poreč ali sploh Lahe v Istri žaliti. — Ko pa potem prične hrvaško govoriti, začeli so poslušalci na galerijah kričati in razsajati, lahonski poslanci pa so zapustili dvorano tako, da je bil govornik prisiljen pretrgati govor. — Še le, ko je potem deželni glavar odstranil poslušalce in Laginja začel govoriti laško,

začeli so se drugi poslanci vračati v dvorano, sklep obravnave pa je bil, da so Lahoni izmed 5 slovenskih poslancev zgoraj imenovane tri izbacnili iz zbora, akoravno niso imeli postavnih vzrokov za to.

Škandal nadaljeval se je tudi na ulicah in pred stanovanji slovanskih poslancev s tem, da je lahonska druhal napravila slovanskim poslancem mačjo godbo in po njih metala gnjile limone itd. — Po teh činih gostoljubnosti vložili so slovanski poslanci protest pri deželnem glavarstvu in telegrafično tudi pri ministerskem predsedniku grofu Taaffe-u.

Podali so pa svojo pritožbo tudi pri namestništvu v Trstu z izjavo, da se po teh dogodbah ne morejo vdeležiti zborovanja. — V drugi seji po teh škandalih obžaloval je sicer glavar Vidulich one dogodbe, pa surovosti in krivice prizadete slovanskim poslancem s tem niso poravnane.

O razmerah Slovencev in Hrvatov na Primorskem došlo je listu „Parlamentär“ na Dunaj prav zanimivo poročilo, katero tudi bralcem „Novic“ podamo; P. piše pričeni s potovanjem cesarjevim preteklega leta: „Javno mnenje izreklo se je takrat s tisučerimi jeziki, vse je bilo potoženo, vse razpravljano, lahoni pa so storili še ostalo, da ni ostalo o tem nikakoršnega dvoma, kje je pri nas treba poprijeti, ako ima v Trstu postati konečno boljše. Pritisek javnega mnenja bil je takrat tako močan, da so celó priznani oficijozni krogi ogerske vlade društvene in politične razmere v Trstu obsodili v javni vničevalni obsodbi. Bil je priznan za to poklican glas z Budapešte, kateri je celo mogočno vrsto tržaških meščanov in bahačev izrekel nedomoljubne, in kateri je rečno natanko dokazal, da se od one strani vse stori, da bi se Trst, njegova trgovina, njegovi gospodarski viri odtegnili avstrijski državi koristi. Takrat imelo se je za gotovo, da se bode zdaj konečno pričel dolgo pričakovani prevrat na korist domoljubnih elementov in da bode konec neomejivosti domovinoizdajske gospode (signorje). Toda velika zmota!“

Cesarski dnevi minuli so pri Trstu brez sledu, ker še zdaj, ko je leto minulo, se zastonj oziramo po zboljšani naših obžalovanja vrednih razmer. Ravno tista uprava, tisto upravno osebje in v odločilnem društvenem in političnem krogu tisto mogočno zaničevanje vseh onih, ki v Trstu delajo zoper rastoče razširjevanje (propagando) „irredentistov“.

Lahonski kujači, katerih politično mišljenje pri nas nobenemu otroku neznano ni, so gospodarji položaja in niso v skrbi za svojo moč, čemu tudi? Baron Pretis prestal je preskušnjo, zdrži se na svoji tudi zoper bombe varni stopinji na čelu vlade in vsi napadi nasprotnikov njegovih skazali so se brez moči. — Tej resnici nasproti mora glas javnega mnenja konečno popolnem omolkniti. Baron Pretis je ostal in s tem je vse rečeno, tudi to, da sisteme Taaffeove za nas na kratko rečeno, ni. Saj vendar poznamo vsi namestnika tržaškega kot vnetega in prepričanega nasprotnika politike grof Taaffe-ove, saj ga vendar vsi poznamo kot odločnega nasprotnika razširjujočnosti Slovanstva. Ako te okoliščine v zvezi z glasnim tisučerim klicem javnega mnenja niso bile v stanu nas grofu Taaffe-u spraviti bliže in bar. Pretis-a staviti dalje, potem nam ne ostaja družega, kot omolkniti, roke navskriž položiti in se odpovedati. Javno mnenje se ve da ne omolkne, v njem vre dalje in zaznamovati moram le kot znamenje globoke, težko pomirljive razburjenosti, ako se zdaj, ravno tukaj strogo napete brzde politične discipline skažejo preslabe.

Na Českem, Moravskem, na Kranjskem, povsod kaže deželna politična uprava neko poravnano med javnim mnenjem in programom vlade. Le pri nas so v

veljavi ostali ostanki iz sicer prestanega časa in ki imamo poklic deležni biti vresničenja političnih načel vlade, smo hromi in naše najboljše prepričanje, naš ideal, ki naše najdražje prizadevanje obdaja, plava kakor razbita ladija po viharnem morju.

Zabavne stvari.

Podoba.

Povést.

Ruski spisal N. V. Gogolj. Preložil L. G. Podgoričan.

I.

(Dalje.)

„Hvala Bogu, odnesel ju je hudir!“ — vskliknil je Čartkov, ko je slišal, da duri zapirata v prednji izbi. Pomolil je vá-njo glavo, Nikito poslal nekam, da bi do céla sam bil, zaprl za njim duri, vrnil se v svojo sobo in začel je o močnem srčnem trepetu razvijati zvitek. V njem so bili cekini, plamteči kakor ogenj. Skoro brez uma je sedel za gromado zlata in še zmirom samega sebe vpraševal: „Ali ni to sen?“ — Prav tisoč cekinov je bilo v zvitku; na vsem svetu so bili podobni tistim, ki je videl jih o snu. Nekoliko minut je prebiral, pregledaval jih, a še zmirom ni mogel razmodriti se. Nenadoma so v njegovi obraznosti probudile se vse povesti o zakladih, o kovčegih s tajnimi predali, ki so spredniki ostavili jih na nič zabredlim vnukom in krepko verovali, da bodo vse potratili o svojem časi. Menil je: „Morda ni kak ded sklenil ter svojemu vnuku ostavil daru in skrnil ga za okvir rodbinske podobe?“ — Poln romanskega senjarstva je premišljaval, ali ni v tem kake tajne zveze z njegovo usodo, ali ni obrazu bitost z njega vlastno bitostjo v nekaki združbi — in ali ni njegov skrivni najdeš nekak odlok njegove usode. Začel je pazno ogledavati kupljene podobe okvir. Na jedni njegovi strani je bil vrezan žlebec, skrit z deščico varno in kanljivo tako, da bi do konca sveta cekini bili ostali v miru, ko bi umetalna pooblaščenčeva roka ne bila zlomila okvira. Ko je ogledaval podobo, zopet je čudil se izbornemu delu, najbolj pa nenavadnim očem. Uže niso zdele se mu več tako strašne, v srci pa mu je vendar še zmirom bival nekov neprijeten čut. „Ne“ — opomnil je sam sebi — „če prav nisi bil moj ded, vendar te denem za steklo in naredim ti za to zlat okvir!“

Položil je roko na kupec zlata, ležečega pred njim, in silno mu je srce bilo o takem prizoru. „Kaj naj bodem počenjal z njimi?“ — vprašal se je, ko je bil okó vprl v cekine. „Zdaj sem dovolj preskrbljen na tri leta; lahko se bodem zaprl v svojo sobo in delal bodem. Na barve imam zdaj, na obed, na čaj, na potrebe, na stanovanjšče imam; preganjal in dražil me zdaj ne bode nihče; kupim si odličn manken,*) naročim si vzorno podobo iz mavca, izdelam nogici, izgotovim Venero, nakupim vrezljin najizbornejših obrazov. Ko pa bodem delal tri leta brezi truda, ne na prodaj, zavržem vse, lahko bodem slaven umeteljnik.“

Tako je govoril sam sebi, kakor mu je narekaval razum; ali iz njegove notrine je silnejše in zvučnejše odmeval nekov drug glas. A ko je bil še jedenkrat pogledal zlato — oglasilo se je v njem njegovih dve in dvajset let in ozvala njega ognjena mladost. Zdaj še le je v njegovi moči bilo vse, kar je doslé gledal s zavistnim okom, kar je ugajalo mu le z daleč, ter je po-

žiral le sline. Ha, kako je zabil na vso delavnost, ko je bil le spomnil se na to! — Da bi oblekel frak po šegi, nasitil se po dolgem postu, najel si odlično bivališče, odšel takoj v gledališče, k sladičarju, k . . . itd., to so bile njegove želje, a uže je vzel novce, uže je bil na ulici.

Najpoprej je šel h krojaču, oblekel se je od glave do pete, in kakor kak otrok, tako je ogledaval se neprestano, nakupil je vonjavih vodic, mazil (pomad), najel je brezi vsakojake pobote précej prvo prav lepo bivališče sè zrkali in z dobro steklenino — bivališče, ki je bil našel ga na Nevskem „prospektu“; kupil je brzo drag lorgnet (Handfernglas) v skladnici, nakupil je naglo silno mnogo ovratnih robcev, več, nego je bilo treba jih, dal je lasniku sesvedrati lase, premeril je brezi vsakoršnega povoda mesto v kočiji dvakrat, najedel se je brezi mere „konfekta“ v sladkarnici, zašel je k francoskemu gostilničarju, ki je o njem kakor o kitajski državi dosle slišal razgovore. Pri njem je obedoval, z roko podprl se pod pázduho, oholo pogledaval druge in neprestano pred zrkalom gladil si skodrane lase. Tù je tudi izpil steklenico šampanjca, ki je do zdaj poznal ga le po imeni. Vino mu je bilo nekoliko zašlo v glavo: prišel je na ulico živ, vesel, kakor ruska prislovica pravi: „ni hudir mu ni bil podoben“. Oholo je sprehajal se po hodniku, v vsakoga je pomeril svoj lorgnet. Na mostu je srečal svojega nekdanjega profesorja — in šinil je mimo njega, kakor bi ne bil ni videl ga, da je profesor dolgo časa nepremično in osupel stal na mostu in na svojem obrazi kazal nekakega vprašanja znamenje.

Povprek vse reči: mizo, platno, obraze, — vse je še tega večera preselil v velekrasno bivališče. Kar je bilo lepše, to je razstavil po očitih prostorih, kar je bilo ubožno, to je zmetal po kotih in sprehajal se po prekrasnih sobah in nenehoma gledal se v zrkalu. V srci je porodila se mu neodbitna želja, da bi se takoj proslavil in pokazal svetu.

Uže je zdelo se mu, da sliši krič: „Čartkov, Čartkov! — ali ste videli umeteljnika Čartkova obraze? — Kako umetalen čopič ima Čartkov! — Kako velike spretnosti ima Čartkov!“ — Hodil je radosten po svoji sobi, zamaknjen je bil, Bog zna, v kaj.

Drugega dné je vzel deset cekinov, odšel je k nekemu izdajatelju veljavnih novin in poprosil ga velikodušne podpore; radostno je sprejel ga časnikar, ki je takój imenoval ga „mnogočastnega“, prijel za obe roci, na tanko izprašal, kako mu je ime, njegovo rojstvo, kdé je njega bivališče, drugega dné pa je v novinah précej po oznanilu novo izumljenih lojevih sveč prikazal se članek s tem-le nadpisom: „O nenavadni nadarjenosti umeteljnika Čartkova.“

„Hitim omikane bivalce prestolnega mesta razveselit, smem trditi, s prekrasno prikaznijo. Vse je soglasno v tem, da imamo mi mnogo prekrasnih fizijonomij in prekrasnih obličij; ali dosle ni bilo sredstev, da bi jih bili obrazili na čaralno platno in ostavljali potomstvu. Zdaj je ta nedostatek odstranjen: prikazal se je umeteljnik, ki v sebi jedini vse, česar je treba. Zdaj more krasotica biti preverjena, da bode naobrazena sama in vsa ljubkost nje zračne, lahke, čaralne, čudovite krasote, podobne metuljem, letajočim po pomladanskem cvetju. Čestita rodbinska glava bode videla, da je sredi svoje družine. Kupec, vojščak, meščan, uradnik, vsi bodo novič oživeli v svojih stanovih. Hitite, žurite se, če idete sè šetaljšča, s ceste k prijatelju, k sorodnici, v bliščečo skladnico, hitite, od kodar koli, k njemu. Prelepa umeteljnikova delavnica (Nevski „prospekt“, številka ta in ta) je popolnoma ovešena s podobami njegovega čopiča, vrednega Vandikov in Tizijanov. Sami ne znate, čemu bi se čudili: ali vérnosit

*) Možic, ki ima gibljive ude, take možice rabijo živopisci, natezajo jih vsakijako, kakor je to posebno o delu.